

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ (1804-1887), ΕΝΑΣ ΚΥΠΡΙΟΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

του

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Bachelor of Arts στον Ελληνικό Πολιτισμό

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2014

Υποβληθείσα

σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων

για την απόκτηση του αυτοτελούς Μεταπτυχιακού Προγράμματος

MASTER OF ARTS στον Ελληνικό Πολιτισμό

© Θεόδωρος Θεοδώρου, 2014

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ (1804-1887), ΕΝΑΣ ΚΥΠΡΙΟΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Μεταπτυχιακή διατριβή

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Ανδρέας Αγαθοκλέους

Εξεταστική Επιτροπή

Ανδρέας Αγαθοκλέους

Διοτίμα Παπαδή

Θάνος Βερέμης

Κοσμήτορας/Διευθυντής Προγράμματος

Διομήδης Μαρκουλής

Σύνθεση εξεταστικής Επιτροπής

Ανδρέας Αγαθοκλέους

Διοτίμα Παπαδή

Θάνος Βερέμης

Περίληψη

Στην πτυχιακή μου εργασία καταπιάστηκα με το συγκεκριμένο θέμα «Ιωάννης Σταυριανός, (1804-1887), ένας Κύπριος στην ελληνική επανάσταση του 1821», γιατί θεωρώ ότι η διάσωση των απομνημονευμάτων του Ιωάννη Σταυριανού αποτελεί τη σημαντικότερη αλλά και τη μοναδική γραπτή μαρτυρία για τη συμμετοχή των Κυπρίων στην ελληνική επανάσταση του 1821. Η βασική πηγή πληροφοριών για τη ζωή και τη δράση του Ιωάννη Σταυριανού είναι το ίδιο το χειρόγραφό του, το οποίο έχω στην κατοχή μου, και φέρει τον τίτλο «Πραγματεία των περιπετειών του βίου μου και συλλογή διαφόρων αντικειμένων αγνώστων έτι εν τη ελληνική ιστορία». Το σωζόμενο χειρόγραφο μου το χάρισε η κ. Άννα Σταυριανού Ιουστίνου, τρισεγγονη του ήρωα και κόρη του Ιουστίνου Σταυριανού.

Στην εργασία μου αυτή καταπιάστηκα κυρίως με τη σχέση του Ιωάννη Σταυριανού με τη γενέτειρά του, τη Λόφου, την Ελληνική Επανάσταση και τη συμμετοχή των Κυπρίων σ' αυτή και ειδικότερα τη συμμετοχή και τη δράση του Ιωάννη Σταυριανού. Έχω σταθεί, επίσης, στη συμμετοχή του Σταυριανού στη Ναυπλιακή επανάσταση και στην αυθεντική μαρτυρία του για τη δολοφονία του Καραϊσκάκη. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά κάνω στις ενέργειες της γενέτειράς του να ανεγείρουν μνημείο προς τιμή του και να μεταφέρουν τα λείψανά του από την Αθήνα πίσω στον τόπο που τον γέννησε.

Ο Σταυριανός αναφέρει ως τόπο γέννησης του τη Λόφου, ένα χωριό της επαρχίας Λεμεσού με ξεχωριστή αρχιτεκτονική, το οποίο οφείλει την ονομασία του στο γεγονός ότι είναι κτισμένο πάνω σε λόφο. Αναφέρει χαρακτηριστικά στο χειρόγραφό του: **«Ο πατήρ μου ονόματι Χατζή Σταυρινός κατήγετο από το χωρίον Λόφου της επαρχίας Λεμεσού... είχε κτήματα, σπίτιν και μια φρακτήν, αμπέλιν εις την Αιγίσθου και τους Τρούλους».**

Η ελληνική επανάσταση του 1821 για απελευθέρωση των Ελλήνων από την οθωμανική σκλαβιά βρίσκει τους Κύπριους σε εγρήγορση. Η συμμετοχή των Κυπρίων σε όλους τους εθνικούς αγώνες αποτελεί εθνικό χρέος και καθήκον και πάνω απ' όλα διαχρονική αξία. Αυτό έκανε και ο Ιωάννης Σταυριανός, αφού μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία, πούλησε την περιουσία του, όπου με αυτήν εξόπλισε επτά άνδρες, τέσσερις Κύπριους και τρεις Κρητικούς, και ξεκίνησαν όλοι μαζί για την επαναστημένη Ελλάδα.

Στο χειρόγραφο του ο Σταυριανός περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια αποτελεί και το κύριο μέρος της αφήγησής του, τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Αττική, από τον Αύγουστο του 1826 μέχρι τον Μάιο του 1827. Ενδιαφέρον προκαλεί η περιγραφή της μάχης του Ανάλατου, όπως την είδε και την έζησε ο Σταυριανός. Ξεχωριστό ενδιαφέρον αποκτά το κείμενο όταν φτάνει στη συγκλονιστική περιγραφή του τουρκικού στρατοπέδου μετά την καταστροφή των Ελλήνων στο Φάληρο και τη φοβερή μοίρα των αιχμαλώτων. Η διήγησή του συνεχίζεται με τη συγκλονιστική περιγραφή των βασανιστηρίων και των εκτελέσεων των Ελλήνων αιχμαλώτων στο τουρκικό στρατόπεδο και την απρόσμενη διάσωσή του από το Χουσεΐν Ντούλλα, γλυτώνοντάς τον έτσι από τη φρικτή μοίρα των άλλων αιχμαλώτων. Ακόμα το κείμενο του Σταυριανού διαπνέεται από τον μεγάλο θαυμασμό και την αφοσίωση που τρέφει προς τους δύο αρχηγούς του, τον Φαβιέρο, αρχηγό του τακτικού και το Γ. Καραϊσκάκη, το Γενικό αρχηγό.

Παράλληλα, ο Σταυριανός δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα γεγονότα που σχετίζονται με τον θανάσιμο τραυματισμό του Γ. Καραϊσκάκη. Η πληροφορία που δίνει ότι ο Καραϊσκάκης δολοφονήθηκε από ελληνικό χέρι και ότι ο ίδιος ήταν αυτόπτης μάρτυρας είναι πραγματικά εντυπωσιακή. Δυστυχώς τα αποδεικτικά στοιχεία, που σκοπεύει να φέρει στο φως της δημοσιότητας ο Σταυριανός, διακόπτονται απότομα εξαιτίας της απώλειας του υπόλοιπου χειρογράφου (το χειρόγραφο είναι κολοβό).

Τέλος, σημαντική πληροφορία του χειρογράφου είναι η ενεργός συμμετοχή του Σταυριανού στη Ναυπλιακή Επανάσταση το 1862. Μάλιστα η συμμετοχή του σε αυτήν είχε ως αποτέλεσμα να τεθεί σε αργία **«δι' ασυμβίβαστον προς το επάγγελμα του αξιωματικού διαγωγής»** μαζί με άλλους δεκαεπτά πρωτεργάτες του κινήματος. Με το ίδιο διάταγμα ορίστηκε η Αίγινα σαν τόπος διαμονής των περισσότερων από τους αξιωματικούς αυτούς.

Καταλήγοντας θα έλεγα ότι η μελέτη μου αυτή αποσκοπούσε να αναδείξει από τη μια τους ακατάλυτους δεσμούς που είχε διαχρονικά η Κύπρος με την Ελλάδα και από την άλλη να φέρει στο φως άγνωστες πτυχές της ιστορίας μας, να φωτίσει περισσότερο όλους εμάς ιστορικά και εθνικά και τέλος να προβάλλει τον Ιωάννη Σταυριανό ως πρότυπο αγωνιστικής αρετής και αγάπης προς την πατρίδα.

Abstract

In my dissertation I chose to deal with the specific subject called “Ioannis Stavrianos, (1804-1887), a Cypriot in the Greek revolution of 1821”, because I believe that preserving the biography of Ioannis Stavrianos constitutes the most important and also unique written testimony about the involvement of Cypriots in the Greek revolution of 1821. The biggest source of information about the life and action of Ioannis Stavrianos is his own manuscript, which I have in my possession, and is entitled “Treatise of my life’s adventures and a collection of various unknown objects of Greek history”. The preserved manuscript was given to me by Mrs Anna Stavrianou Ioustinou, third grand child of the war hero and daughter of Ioustinos Stavrinos.

In this dissertation I discussed mostly about the relationship of Ioannis Stavrianos with his place of birth, Lofou, the Greek revolution and the involvement of Cypriots in it and especially the contribution and action of Ioannis Stavrianos. I have also mentioned the participation of Stavrianos in the uprising of Nafplion and his authentic testimony about the assassination of Karaiskakis. At the end I make a special reference in the actions of his birth place to raise a monument in his honor and to transfer his remains from Athens back to the place that he was born.

Stavrianos mentions Lofou as his place of birth, a village in the province of Limassol with exquisite architecture, which owes its name to the fact that it is built on a hill. He specifically says in his manuscript that “My father named Chatzi Stavrinos came from village Lofou on the province of Limassol...he had estates a house and fence, a vineyard in Aigisthou and in Troulloi”.

The Greek rebellion of 1821, for the liberation of Greece from the Ottoman slavery finds Cypriots in high alert. The participation of Cypriots, in all of the national fights is a national debt and obligation and above all of timeless value. This is what Ioannis Stavrianos did since he was initiated into the friendly society, he sold his fortune, and he used the money to equip seven men, four Cypriots and three men from Crete, and they all went together to help the rebellious Greece.

Stavrianos describes with great detail in his manuscript, it constitutes the main part of his narration about the military operations in Attici, from August of 1826 since May of 1827. What causes interest is the description of the battle in Analatos, through the eyes of Stavrianos. The text gains special interest when the author reaches the breath taking description of the Turkish camp after the destruction of the Greeks in Faliro and the awful fate of the prisoners. His narration continues with the shocking description of the tortures and executions of Greek prisoners at the Turkish camp and his unexpected rescue from Housein Doulla, saving him from the horrible fate of the other prisoners. The manuscript of Stavrianos is full of appraisal and admiration towards his two commanders, Favieros, leader of ordinary and G. Karaiskakis the general leader.

During his manuscript, Stavrianos gives special emphasis on the events concerning the lethal injury of G. Karaiskakis. The information he gives that Karaiskakis was murdered by a Greek person and that he was an eyewitness is truly fascinating. Unfortunately the evidence that Stavrianos wants to bring to the limelight are abruptly interrupted due to the loss of the rest of the manuscript (the manuscript is incomplete).

At the end, an important information that we get from the manuscript is the active involvement of Stavrianos in the revolt at Nafplion in 1862. His participation in the rebellion had as a result for him to be suspended “for behavior incompatible with his professional job as an officer” along with seventeen other pioneers of the movement. With the same decree Aigina was appointed as a place of residence for most of these officers.

To conclude, I must say that this study aimed at bringing into the surface from the one side the never ending bonds between Cyprus and Greece and from the other side to bring into light the unknown aspects of our history, to further enlighten all of us both historically and nationally and at the end to put Ioannis Stavrianos into the spotlight as a role model of lighting virtue and love for his country.